

KOOLIJUHT POSEERIB SIGADEGA

Arnold Pastak, Olustvere Teenindus- ja maamajanduskooli direktor, ei häbeneks, kui tema tütar valiks gümnaasiumi asemel tehnikumi.

Madis Jürgen
madis@ekspress.ee

Valges lodumütsis Soome leedi, kes Olustvere lossi pargipool-
sel rõdul fotograafile posee-
rib, ütleb vaikselt iseenese ette "ihan
mahtavaa!". Tal on õigus. Siit ava-
neb suurepärase vaade.
Me istume **Arnold Pastakuga**

rõdul, kuulame, kuidas tammed ja
pärnad vaikselt sahisevad, ja rää-
gime koolielust. Pastak ise on lõpe-
tanud Olustvere sovhoostehnikumi
kiitusega. Koolijuht on ta viimased
14 aastat.

**Miks on nii, et koolilõpetajad ei
taha Eestis kutsekooli minna?**
Ühiskond on selles süüdi. Isa-ema,
ajalehed, kool. Kõik raiuvad päe-

vast päeva, et ilma kõrghariduseta
pole sa midagi väärt. Ja kui kesk-
kooli ei saa, kus see häbi ots!

**Ja kui mul on vaja meistri-
meest, kes ahju teeks, siis
võtan nädal aega telefoni, ja
kõik pottsepad ja puutööme-
hed loevad mulle oma kalendri
ette, mis on veebruarini sisus-
tatud.**

Asi on nii, et kui sa õpetad pott-
seppa, pead sa poisile tunked sel-
ga andma. Sul peavad olema ma-
terjalid ja töökohad. Ei saa õpetada
müüriladumist ja kündmist ja kee-
vitamist ainult tahvli peal.

90ndatel oli hullult vähe raha
ja siis loodi kutsekoolides erialad,
mida oli odav õpetada. Nii-öel-
da käeline tegevus oli kõvasti ala-
väärtustatud. Sellepärast oli meist-
rimehi vähe.

Kas nüüd on asi parem?

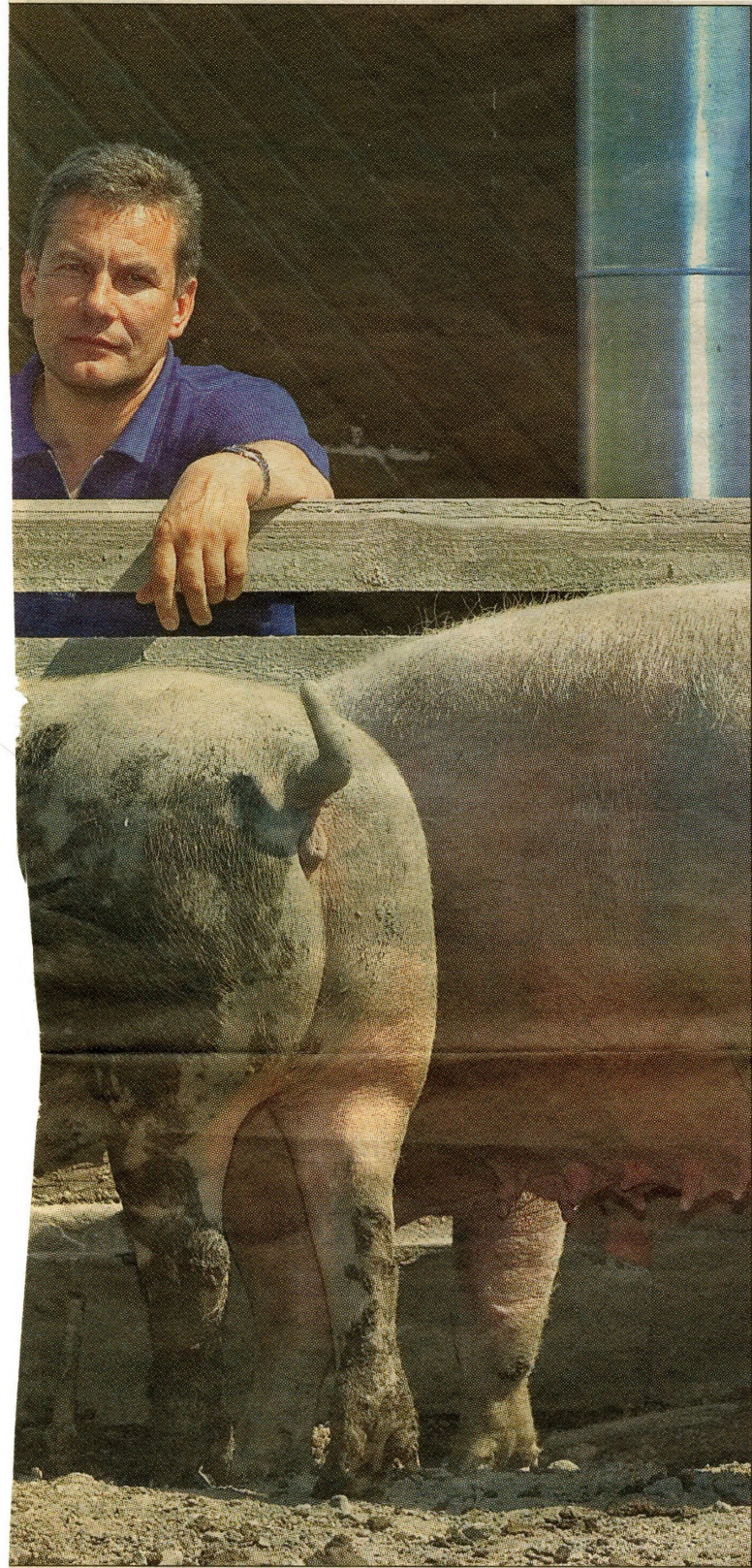
Olustvere teenindus- ja maamajan-
duskoolis on olemas nii kaasaegsed
Soome traktorid ja kombainid kui
kaasaegselt sisustatud köögid kok-
kadele. Saunad ja töökojad.

**Aga ei mingit tungi ega rüse-
lemist sisseastumiskomisjoni
ukse taga?**

Kohad saame täis, aga konkurs-
si ei ole jah.

**Kas kutsekoolide õpetajatel
kurb ei ole, et need, kes siia
õppima tulevad, on pehmelt
öeldes turakad? Vabandust
väljenduse pärast.**

No eks ta ole nii, et paremad õpi-
lased lähevad gümnaasiumi, vii-
mane kolmandik kutsekooli. Aga
ka kutsekooli astujate hulgas on

KÕIK ON OMAD! Pastak istub aia äärde maha ja teatab, sigadega ühine keel leida ei ole tema jaoks mingi probleem.

väga kõrgete keskmiste hinnete-ga õpilasi. Need on siis juba sellised, kes teavad kindlalt, kelleks nad saada tahavad. Ja miks peaks noor inimene ennast gümnaasiumis vaevama, kui matemaatika talle ei istu, aga pliidi taha on ta justkui sündinud!

Kui inimene on noor, siis ta tavaliselt ei tea, kas ta on sündinud kokaks või sipelga-uurijaks. Kindlam on minna gümnaasiumi ja vaadata, mis siis edasi saab.

Kutsevalik peaks algama varakult. Juba seitsmendas-kaheksandas klassis peaks hakkama teste tegema ja välja selgitama, kes millekski sobib.

Kui palju peaks noori gümnaasiumi minema, kui palju kutsekooli?

Mujal maailmas on gümnaasiumi ja kutsehariduse vahetegur 50:50 või 60:40. Meil on 75:25. See on ilmselgelt vale proportsioon. Ja kui inimene on saanud põhihariduse gümnaasiumis, siis 95 prot-

senti tahab sellesamas gümnaasiumis ka jätkata.

Kuidas seda proportsiooni muuta?

Pearaha on see kõige valusam asi. Kui oleks nii, et 60-protsendile põhikooli lõpetajatest kindlustatakse gümnaasiumikoht, ülejäänutele jääb kutsekool, oleks asi parem. Praegu oleme nagu vorstikaupmehed turul, kraakleme pearaha pärast.

Kui suur see pearaha teil praegu on?

Ühe õpilase kohta saame aastas 13,5 tuhat.

Ja kui palju olla võiks?

Ma ei tea – kui Rocca al Mare koolis makstakse õpilase peale 25 tuhat? Business-koolis 35 tuhat? Põllumajanduskoolis võiks olla 30-35 tuhat. Siis saaks õpilastele individuaalselt läheneda. Ega viisteist poissi ikka korraga traktoriga ei külva. Seda peab ükshaaval tegema.

Pearaha peaks olema õppekavapõhine. Tuleb koostada õppeka-

OLUSTVERE MÕISAPARK: On säilinud enam-vähem samasugusena, nagu kuulus aiakujundaja Kuphart selle 1903. aastal valmis joonistas. Tänavu sai valmis Kupharti projekteeritud lillepeenar, mida siia maani polnud teostatud. Läks maksma 40 tuhat krooni.

Mille järgi inimesed Olustveret teavad

■ Olustvere loss on see koht, kus Ugala mängib "Onu Vanjat" ja kus endine haridusminister Mailis Rand mullu kevadel pulmad pidas – tuli Suure-Jaani kirikust hobustega, autoderivi sõitis kalessi järel hobusega üht sammu ja väljas oli hirmus külm ilm.

■ Olustvere on see koht, kus 70ndate lõpul ühel ilusal päeval avastati, et külalapsed mängivad vanade kuldrahadega poodi, mispeale ajalooõpetaja Ilmar Jõesoo jooksis mõnda aega, pintsa-kuhõlmad kullast punnis, koolimaja vundamentiaugu ja kodu vahet, et Eesti ühest suuremast mündileiust midagi järele ka jääks.

va ja vaadata, kui palju on teoreetilisi aineid ja praktilisi aineid ja kui suur on materjalikulu.

Selle peale öeldakse, et mehed, teil on metsa ja maad laialt käes, miks te ise raha ei teeni!

Me ju teenime. Meil on oma õppetalu. Müüme liha, mett, vilja. Meil on 500 siga, kümme hobust, kolm lehma, seitse-kaheksa kitse, viis faasanit. Need viimased on rohkem miljöö loomiseks. Müüme liha ja teravilja ja kartulit. 360 hektarit on teravilja all. Teeme oma traktorite ja kombainiga teenustöid.

Turistid toovad lossi nii palju raha, et me saame ukseid lahti hoida ja paari inimest pidada, kes siin toimetavad. Arvutasin kokku. Aastas läheb juba mõisapargi jooksvateks kuludeks ligi paarsada tuhat.

Mingit rikkust mõisaga tänapäeval kokku ei aja?

Kui sa just kanepit ei kasvata, siis ei aja!

*Ja järgnevad meeleolukad hetked pühendame kaheksa aastat tagasi aset leidnud episoodile, kus **Sa-visaar** Olustvere kandi mehe **Ilmar Kõvatomase** moonipõllu maha niitis.*

Arnold Pastak sõitis hommikul Viljandisse asju ajama ja imestas, kui ilusti Kõvatomase moonipõld tee ääres õitseb. Tuli õhtul tagasi ja nägi – Kõvatomas kõnnib mööda põldu, moonid maha niidetud. Küsis, misasja sa nüüd teed, si-loks või. Lihtne põllumees, kes tah-tis endale saiaooni kasvatada, to-piti Suure-Jaanis autosse nagu ohtlik narkoparun!

Mis on Olustvere kooli popimad erialad?

Kuna põllumajanduse vastu on

huvi raugenud, siis meil on kaks suunda. Üks on teenindus ja teine on maamajandus. Teeninduse alla läheb turism ja kokandus. Maamajanduse alla põllumajandus ja loodusturism.

Koka eriala ongi kõige popim. Igal telekanalil oma kokasaade ja kokad väga kõvad mehed.

Unustatakse ära, et kui on jõulupidu ja pidulised on laua ümber koos, istub kokk köögis ja praeb hane. See pole sugugi alati nii lõbus.

Ja põllumeheks ei taheta, sest linnamehed räägivad: kui sa oled lolli poiss, siis põllumeheks kõlbad ikka!

Väga valesti räägivad. Põllumees peab olema eriti tark poiss. Kui sa midagi valesti kokku keevitad, siis saad sa selle kohe ära parandada ja uuesti teha. Aga kui sa vael ajal külvad, siis läheb aasta mööda, enne kui uuesti saad proovida.

Kas mõne erialaga nii ka on, et kohe üleüldse ei lähe?

Meie alustasime siin kodumajandusega. Kujutati ette, et perenaised hakkavad kõik kodus moosi keetma ja vaaritama. Otsiti välja vanad pildid, kus perenaised, valged põlled ees, kursusi korraldasid, ja meil joonduti nende järele. Õpetati söögitegemist, õmblemist, käsitööd. Aga elu on läinud veidi teisiti. Moos ostetakse poest. Ja kodumajanduse erialast kasvas välja koka eriala. Selle järele on meil nõudlus üsna suur.

Kas sa oma lapse paneksid kutsekooli?

Ma ootaksin ära, kui ta on seitsmendas-kaheksandas klassis ja vaataks, mis talle sobib. Ja kui sobib, siis mina küll ei karda teda kutsekooli panna.

Minusugust vist enam vastu ei võeta?

Kõige vanem õpilane on meil olnud 76aastane härra, kes õppis mesindust ja kes oli enne seda lõpetanud Räpina aianduskooli.

Me käime sepikojas (mis vene ajal oli pood), kus Pastak vahepeal ekskursioonitärele sakslastele "Guten Tag" ütleb ja küsimusele vastab, mis on Eesti keskmine viljasaak (umbkaudu 40 ts/ha).

Siis läheb keset rapsipõldu ja näitab, kui pikaks kasvab raps.

*Esitleb nimepidi Olustvere õpetalu kirjas olevaid kitsi (**Juku** ja **Lilli**) ja ponisid (**Karoliina** ja **Muumimarta**). Kutsud paksud rõhkivad emised küna äärde kokku ja poseerib häbenemata nende seltsis. Ütleb, et nüüd hakkavad kõik mu peale naerma – Arnold ja sead!*

Aga las nad naeravad pealegi.

Arnold Pastak